sõjaolukorrast tingitud raskustest, mis on praegu kõikjal võtnud üha laieneva survesuuna.

Peale esimese järgu importtarbeainete toitlustamise alal ei olnud meil vajadust piirata kaardisüsteemi alusel kodanike varustamist. Et majanduse reguleerimine valitsuse poolt on võtnud laiema ulatuse, siis peaks see edaspidigi kindlustama töökäte tööl hoidmise küllalt suures protsendis.

Võrreldes paljude teiste maadega olid meil sotsiaalolud nii tööpäeva pikkuse kui teiste tingimuste suhtes 1939. a. paremad. Erilist pinget sõja olukorra tõttu pole meie töövõtjailt veel nõutud.

Balti sakslaste lahkumine.

Ajalooliseks suursündmuseks, mitte üksnes poliitiliselt, vaid samavõrra ka majanduslikult, osutus 1939. a. oktoobris balti-sakslaste lahkumine Eestist Saksamaale *in corpore* riigikantsler Hitleri kutsel. Eesti ja Saksa valitsuse esindajate poolt kirjutati 15. oktoobril 1939. a. protokollile alla, mille põhjal balti-sakslased võisid Eestist lahkuda lihtsustatud korras. Edaspidiseks jäid aga lahendada varanduslikud küsimused, esijoones varanduslike väärtuste rahaline ülekandmine või nn. transfereerimine.

Balti-sakslaste üldarv Eestis oli ümmarguselt 16 000. Neist lahkus 1939. a. ca 12 000. Osa lahkub 1940. aastal. Sakslaste lahkumisega kaotas Eesti suure hulga tööjõudu. Kuid balti-sakslastest eriteadlaste lahkumine ei tekitanud meie majanduselule siiski mingisuguseid häireid, sest vabaks jäänud kohad täideti eestlastest spetsialistidega. Kuna balti-sakslased etendasid meie majanduselus oma arvu-

Eesti kroonika 1939, lk. 58